

Tisková zpráva 20.5.2015

Predátoři vyvolávají konflikty mezi hospodářskými zájmy a ochranou přírody

/Třeboň 20.5.2015/ Rys, vlk, vydra, volavka, medvěd... zvířata, která vyvolávají napětí a konflikt. U někoho přítomnost těchto druhů v krajině vyvolává nadšení, u někoho obavy a najdou se i tací, kteří neváhají proti těmto druhům použít nedovolené pasti, nástrahy napuštěné jedem či střelnou zbraň. Proč?

„Všechny zmiňované druhy patří mezi predátory, to znamená, že se živí jinými živočichy. A shodou okolností takovými, které pro svoji vlastní spotřebu chovají či loví i lidé. Tím si tato zvířata s člověkem ostře konkurují,“ říká Jan Nový z Českého nadačního fondu pro vydru a na vysvětlenou dodává, že název organizace vznikl před dvaceti lety, kdy se organizace primárně zabývala monitoringem výskytu vydry říční v České republice. *„Jedním z našich současných cílů je, kromě environmentální výchovy a provozování stanice pro hendikepované živočichy, také snaha o zmírnění napětí vyvolané zmíněným konkurenčním tlakem,“* pokračuje s vysvětlením ředitel nadačního fondu, *„proto zahajujeme projekt nazvaný 'Osvětou a vzděláváním od konfliktu k toleranci', který mohl vzniknout díky podpoře grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci EHP fondů.“*

Z evolučního hlediska zaujímají predátoři v potravním řetězci významnou roli. Zjednodušeně se dá říci, že ve volné přírodě plní úlohu jakési zdravotní policie. Tím, že selektují slabší jedince, kteří se snáze stanou jejich kořistí, vlastně posilují stávající populace ostatních druhů. Přírodní výběr je základním evolučním principem, pokud predátoři z přírody vymizí, hrozí postupná degradace populací mnoha dalších druhů. Pokud nějaký druh v přírodě vymizí, obsazuje uvolněné místo v potravní síti, tzv. niku, jiný druh. Jenže predátoři stojí na vrcholku potravní pyramidy a v případě jejich vyhubení je nemá kdo nahradit. *„Dopady na populace ostatních druhů mohou být obdobné, jako u pověstného domečku z karet,“* dodává environmentalistka Zuzana Chabádová. Proto je tak důležité, aby predátoři v přírodě zůstali.

„Konflikt spočívá zejména v tom, že pro rysa či vlčí smečku je mnohem méně namáhavý lov jehněte v ohradě než lov plaché kořisti ve volné přírodě. Taktéž pro kormorána, volavku i vydru je mnohem snadnější vyrazit na lov do sádek či rybníka, než se pokoušet ulovit rybu v horské bystřině. A medvěd, ten zas může mít chuť na sladký pamlsek a navštívit včelín... Upřednostňování potravních zdrojů, které jsou snáze dostupné, je strategie přirozená pro všechny druhy živočichů, člověka nevyjímaje. Představme si například, jak by to dopadlo, kdyby nám bylo určitý den veškeré zboží v supermarketu nabídnuto zdarma,“ přirovnává Nový. *„Co by většina z nás v roli zákazníků podnikla? A zcela obdobně může zareagovat predátor, když navštíví pastvinu, včelín, rybník, ... Právě proto mohou být způsobené hospodářské škody někdy tak palčivé. Chovatelé, rybáři, včelaři, ti všichni se pak cítí právem poškozeni. A bránit se nemohou, protože rys, vlk, vydra, volavka, medvěd a mnohé další druhy predátorů jsou chráněni zákonem a mezinárodními úmluvami.“* Ochrana těchto druhů je ve většině případů žádoucí, neboť jsou existenčně ohroženy. Nejen proto, že v minulosti byly pronásledovány (a někdy i v současnosti, avšak nelegálně), ale zejména proto, že rapidně ubývá biotopů, kde by tyto druhy mohly žít.

Příčinou napětí je stávající stav, kdy proti sobě stojí snaha zabránit vyhynutí ohrožených druhů prostřednictvím jejich zákonné ochrany a hospodářské zájmy farmářů, rybářů, včelařů... V naprosté většině případů totiž není možné ochránit chovaná zvířata před atakem predátorů. Teoreticky je sice možné oplotit některé pastviny a rybníky, či umístit nad hladinou rybníků ochranné sítě proti kormoránům, ale v praxi je to většinou nereálné. Taková opatření by byla natolik drahá, že investice by se farmářům a rybářům nikdy nevrátila. A co víc - krajina plná plotů by se stala zcela nepřístupnou. V takových situacích nastupuje jednání o náhradách škody, avšak napětí a konflikt přetrvávají. „Proto v rámci podpořeného osvětového a vzdělávacího projektu chceme přispět k poznání a pochopení příčin konfliktu a ke zmírnění stávajícího napětí mezi ochranou přírody a hospodářskými zájmy,“ řekla spoluautorka projektu Marie Kameníková, a ještě dodala, že: „v obecné rovině se jedná o klasický konflikt mezi veřejnými a soukromými zájmy, který je v lidské společnosti nevyhnutelný. Jde však o to, aby zúčastněné strany porozuměly příčinám a důsledkům konfliktu a našli řešení, které bude přijatelné pro obě strany. Za tím účelem připravujeme v rámci podpořeného projektu semináře pro odbornou veřejnost, odbornou publikaci a osvětovou výstavu s přednáškami.“

Kontakt:

Ing. Jan Nový, ředitel Českého nadačního fondu pro vydru, tel. 725 503 563, email: jnovy@vydry.org

Odkaz na projekt. <http://www.vydry.org/index.php?categoryid=282>

Poznámky pro editory:

Český nadační fond pro vydru byl založen v roce 1993, v jeho správní radě se vystřídaly významné osobnosti, jako např. prof. RNDr. Zdeněk Veselovský, DrSc., zakladatel české etologie a dlouholetý ředitel pražské zoologické zahrady. Aktuálním předsedou správní rady je RNDr. Jan Plesník, CSc., který se zabývá problematikou biodiverzity v Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR a působí jako vysokoškolský pedagog. V současnosti předsedá Stálému výboru Úmluvy o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť.

Posláním Českého nadačního fondu pro vydru je budováním pozitivního vztahu a zodpovědného přístupu k ochraně přírody a životnímu prostředí přispět k trvale udržitelnému rozvoji společnosti. Vydru říční chápeme jako vlajkový druh a symbol pro ochranu přírody a životní prostředí.

Cílem Českého nadačního fondu pro vydru je zvýšit toleranci, respekt a zodpovědnost společnosti vůči přírodě a životnímu prostředí a prolomit černobílé vnímání přírody.

Ilustrační fotografie ve vyšším rozlišení jsou dostupné na:

<http://www.uschovna.cz/zasilka/FCAyv6AP57MYBYBK-MI2/>

Náhledy ilustračních fotografií:

vlk obecný (*Canis lupus*)
ve volné přírodě, foto
Martin Procházka,
www.prochyphoto.com

vydra říční (*Lutra lutra*)
ve volné přírodě, foto
Martin Procházka,
www.prochyphoto.com

rys ostrovid (*Lynx lynx*) ve
volné přírodě, foto Martin
Procházka,
www.prochyphoto.com

volavka popelavá (*Ardea
cinerea*)
v záchranné stanici
provozované Českým
nadačním fondem pro
vydru, foto Jan Nový

